

Előzetési feltételek
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitólár sora 20 kr.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda

Kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíráru-
gyár Résztulajdonosok
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Vendégünk.

Mindama udvariassági látogatások közt, melyeket Európa koronás fejei a minden oroszok csárjának trónralépése óta egymással váltottak, a legérdekesebb a német császár látogatása Magyarországon és Budapest fő- és székvárosban. Ezt a fekkölt ezimet már egy lusztrum óta viseli Magyarország fővárosa és még soha sem volt alkalma, hogy a székváros elnevezésnek megfeleljen. Az ezredéves ünnep esztendejében a Magyarország által rendezett ünnepélyeket illették a királylátogatások, anélkül, hogy Budapest karaktere, mint Magyarország királyának székváros, pregnáns kifejezéshez jutott volna. Sok magas és legmagasabb látogatás a monarchia másik államában lesz elfogadva, és ha őszintén és irigység nélkül be akarjuk vállalni, az osztrák császárváros elsőbbsége mellett igen nyomós indok szól és ez a külföldi hatalmak összes képviselőinek egyidejű jelenlétében van, kiket magas látogatások alkalmával mellőzni nem szabad és kiket holmi kellemetlen ideiglenes diszlokációnak kitenni nem akarnak.

A német császár budapesti látogatásának, úgy látszik, nincs politikai fontossága és inkább baráti látogatásnak kell azt tartani külsőleg, a tatai nagy hadgyakorlatok alkalmából, melyeken a magas szövetséges ezuttal jelen lesz. A hatalmas német császár, kinek önálló gondolkozása, igazi német egyenessége Magyarországon általános csodálkozást kelt, három napot fog Budapesten tölteni és e látogatással Magyarország fővárosa a legméltóbb módon bevezetetik az európai székvárosok sorába. Hadsegregünk tehát egy legmagasabb látogatás tiszteletét élvezi, a magyar székváros pedig a legszívélyesebben üdvözli fekkölt királyunk vendégét, és az egész magyar nemzet Szent István koronájának viselője körül csoportosul, hogy a hatalmas szövetségest lelkesedéssel fogadják, mert ha a látogatásnak látszólag nincs is politikai fontossága, a politikailag iskolázott magyar nemzet abból mégis teljes joggal kitalálja a nagy politikai jelentőséget.

Magyarország őszinte és tántoríthatatlan híve a hármasszövetségnek, megbízható szövetségese a német birodalom-

nak és őszinte barátja a fiatal császárnak. A zilált osztrák viszonyok mellett lábra kapott bizonytalanság és megbízhatatlanság Magyarországot tünteti fel az egyetlen szilárd pontnak és a monarchia egyedüli hatalmas támaszának, melynek magatartása nemcsak a belpolitikában, hanem a külső viszonylatokban is mértékadó és döntő. Az európai koncertben Magyarország mint független állam, nem csupán Ausztriával való összeköttetésében, tekintélyes tényező lett és közös diplomáciai képviselődaczára mindenütt nagy súlyt fektetnek a magyarországi hangulatra. A magyar politika befolyása az osztrák-magyar monarchia külpolitikájára visszatükröződik a német császár magyarországi látogatásában. És amily őszinte a hatalmas császár látogatása, épp oly őszinte lelkesedéssel üdvözli őt Magyarország, mint királyunk barátját és a nemzet szövetségeseit. Őszintén és becsületesen tartja az egész nemzet a szövetséget Német- és Osztrázzal. Nálunk nincs mellékajtó, nincs hátsó gondolat; hol az egész nép lelkesedik a szövetség mellett, ott becsületes barátság van, mely

TÁRCSZA.

Dalok.

1.
Ki mondja, hogy kegyetlen vagy,
Ki mondja azt terólad?
Ki mondja, hogy a szívemet
Te össze-vissza zuztad!?
2.
Te gyermek vagy, s az én szívem
Játékszer volt előttd,
És addig játszottál vele,
Mig össze-vissza törted!
3.
Nem te valál könyörtelen!
A játékszer volt gyenge! . . .
Az Isten mért is nem teremt
Köszivet a kebelbe!
4.
Virágos kert volt a szívem,
Virágillattal telve,
És lepke volt minden dalom,
Virágra szálló lepke!
5.
Templomná lett most a szívem,
Benne tiéd az oltár! . . .
S azóta mindenik dalom
Egy ájtatos szent zsoltár.

Ipszilon.

Physika és metaphysika.

— Beköszöntő —

Tartotta Nagy-Enyedén, 1897. szept. 2-án dr. Farnos Dezso főgimn. rendes tanár.

(Vége)

Igyekszik előadásának lehető gyakorlati színezetet adni azzal, hogy a neveléstant is bevonja körébe, bár egy keveset a Madách Ember tragédiájának XII. jelenetere, a természetellenes phalansterrendszerre emlékeztet, midőn nyilvános iskolákban a paedagogusok mellé szakavatott elmeorvos* kíván rendelni, ki határozzon a gyermekek sorsa fölött, mintha nem több tapintatlanságot és tévedést követne el a szakavatott elmeorvosok túlnyomó része, mint amennyi most történik kevesebb beavatkozással inkább a természetre bízva e tekintetben a tanulók sorsát.

Kicsinyli a subjectiv érzet jelentőségét és újból utnak ereszt a realistáknak hízégo. nagyhangu mondást: „Itt csak tények és pozitív adatok beszélnek“ . . . „a subjectiv érzet . . . a közmondások a tudományos kutatásnál . . . nem tehetnek számot“* S tovább pedig folytonosan a subjectiv metaphysikus nyomdokain halad, saját eljárásával erősítvén meg ama kérdés jogosultságát, hogy vajjon a külső tény és a subjectiv érzet között olyan nagy úr tátong-e, mint

* Oláh G. 8. 1.

ahogy nemelyek hinni szeretik? Hogy vajjon a természet legtitkosabb erőt és törvényeit tisztábban megláthatjuk más organismus vagy kísérleti eszközök külsején át? Vajjon — legalább némely esetben — hol rejlik mélyebb belátás: a testek külső tényein át, vagy pedig önönmagunkban, kik egy-egy kis természet vagyunk? — Hogy a subjectivitas gyakran megsejti az igazságot, törvényt, — mit maga Dr. Oláh Gusztáv is akarata ellenére példákkal bizonyít — szinten csak azon alapszik, hogy mikor önmagunkat érezzük, a természetet érezzük. Innen van, hogy költők, ábrándos idealisták régen kimondták, amiket sokkal később természet-tudósok aztán a magok tényszerinti módszere értelmében bebizonyítottak. Sok gondolat, sok állítás, mi egyelőre metaphysikai ábrándozás számába ment, később kísérletekkel bebizonyítható ténynek bizonyult.

„A világ az én képzetem“ — mondja a német bölcsész. Oláh ugyanezt a gondolatot így fejezi ki: „Az ember nem a külvilágot érzi, hanem annak tükörképét, melyet szerv-erzeteiben hord magával.“

Schopenhauer a világ magjának, amennyiben azt az elfogult, rövidlátó ember megítélheti, az akaratot tartja. Ez a fogalom szintén gyakran fordul elő az Oláh értekezésében, minden kétértelműséget kizárólag lét-

* Oláh G. 62.

vérével és vagyonával kész bizonyosságot tenni feltétlen megbízhatósága mellett.

Sok oldalról lehet megint hallani a régi nótát báró Bánffy Dezső miniszterelnök szerencséséről, kinek állása a német császár látogatása által észrevehetőleg erősöbül. Nem kell irigykedni a legnagyobb meglepődés pillanatában és mindennek előtt ismerjenek be két dolgot: a miniszterelnök állásának nem volt szüksége erősöbülésre és azt a nagy érdemet, melyet báró Bánffy Magyarország tulsulya körül a monarchia külpolitikájában szerzett, semmiféle ellenzéki tiradakkal sem lehet kisebbiteni.

Az E. M. K. E. elnöki helyének betöltése.

Lapunk 71. számában hozzá szoltam magam is, miut az Emkének alakulásától fogva szerény, hű tagja, az Ellenzék felhívása folytán e fontos kérdéshez. Az Ellenzék dr. jegyü cikkirója azzal tisztelt meg, hogy folyó hó 7-én megjelent vezércikkében reám támadott s korteskedéssel vádolva, a párt-orthodoxia mulatságos tévedésének találta, hogy egy kormányparti képviselő egy nem kormányparti politikust: gr. Kuun Gézát véleményezi Emke elnökül. Megtettem erre nézve helyreigazító észrevételeimet, mit az Ellenzék 205. számában minden észrevétel nélkül szíves is volt közze tenni a következőkben:

Az Emke elnöki helyének betöltése ügyében az „Ellenzék” szerkesztősége szíves volt engem is nyilatkozatra hívni fel. A „Közérdek” 71. számában megemlékeztem erről s kijelentém, hogy ez „kétsegkívül nem rossz gondolat és igen alkalmas arra, hogy a nagy közönség, mely megteremtette az Emkét, ismét ide fordítsa figyelmét és véleménye nyilvánításával jelezze az irányt, melyet az Emke vezetőinek követniök kell.” Azután megemlítve, hogy Ug-

ron Gábort heves véralkatanál és erősen kidomborult pártpolitikai állásánál fogva nem óhajtom, a többi elnökjelöltek közül: „első sorban gr. Kuun Gézát, az európai híru tudóst, a nemes szívu, magas szellemü magyar politikust, a nyugodt, békés munka férfiát látom arra hivatottnak, hogy az Emkének visszaadja a békét, a benső összhangot.” Ő, aki nagyon jól ismeri az erdélyi viszonyokat — véleményem szerint legjobban fogja békés uton megvalósítás felé vezetni azon törekvéseket, melyekert az Emket alapítottuk.

Ezen egyéni véleményemet az „Ellenzék” közlései szerint az Emke tagjai közül gr. Bethlen András, Csató János, Solyom Fekete Ferenc és Makrai László is (feltételes) pártolták az „Ellenzék” 203. számában közzetett nyilatkozataik szerint s mégis ugyanezen szám vezércikkében Dr. ur jónak látja engem azzal vádolni, hogy én az „Ellenzék” korteskedéssel vádoltam és mégis én korteskedem, ami eszem ágában sincs — és „mulatságosnak” találja, hogy én — szerinte „13 próbás mameluk”, mint „politikust” ajánlom gr. Kuun Gézát, ki „amennyiben politizál, a nemzeti párthoz tartozik,” melyről én „megfelekedtem” volna.

A cikkiró urat igen kérem, hogy amidön az Emke jövőjéről van szó, méltassa kissé alaposabb figyelemre az egyes felszólalásokat és tetelezzon fel rólam annyi belátást, hogy meg tudom különböztetni „mameluk” letemre is gróf Kuun Geza és gr. Bethlen András politikai pártállásait s ha én mindamellelt első sorban gróf Kuun Gézát tekintem olyan elnökjelöltnek, mint aki első sorban legjobban fogja békés uton megvalósítás felé vezetni azon törekvéseket, melyekert az Emket alapítottuk, — hát akkor higgye el azt is, hogy belőlem csakugyan nem a politikai pártorthodoxia beszél, amint állítani sziveskedett és ha ez beszélne is, az még sem eshetik oly tévedésekbe, melyek az Emke nagy feladatainak hátrányára válnának, egyszerűen csak azért, mert az Emke

céljait mindig becsületes jóhiszeműséggel szolgáltam és sem személyi, sem pártpolitikai mellékes törekvéseket az Emke köpenyegé alatt nem támogattam. Legjobb bizonyítékul szolgálhat éppen a jelen eset is, megjegyezve, hogy én Kuun Geza gróffal, az Emke közös céljainak szolgálatát kivéve, semminemű összeköttetésben nem állottam, de ismerve kiváló tehetségeit és bekeszeretetét — az ő személyének megnyerését — ha már politizálni kell, hát magyar politikai pártkülönbség nélkül kiváló szerencsének lehet tartanom.

A nemzetiség sajtóból.

a) Román lapokból.

A temesvári Dreptatea „A németek és magyarok” czim alatt vezércikkert ír, melyben konstatálja, hogy az osztrákok és a magyarok uralma között semmiféle különbség nem létezik. Különösnek tünik föl — ugymond — az összehasonlítás s mindazonáltal a németek és magyarok közt semmi különbség nincs, ami a faji sovinizmust és az uralkodási vágyat illeti. Főbb részeiben a cikk a következőleg hangzik:

„A magyarok részéről a nemzetiségekkel szemben folytatott politika, a magyarosítási törekvések, az egységes magyar állam eszméje s egyéb hasonnemű utópiák — ugymond — nem új, hanem a németektől átvett és más ruhába öltöztetett dolgok, mert a németek politikai célja is egy egységes német állam alakítása volt.

Századok óta — ugymond — nem gondoltak egyébbel az osztrák-németek, mint a saját érdekeikkel s nem volt más céljuk, mint a németek terjedése.

Volt idő, amidön Magyarországnak is és a többi osztrák tartományoknak tisztán német volt a jellege, midön a többi nemzetiségeket számba sem vették s érdekeikkel senki sem törődött . . .

Mikor pedig a magyarok fölláadtak az osztrák abszolútizmus ellen s a németek bennünket eszközül használtak a magyarok ellen, mivel elegendett ki a becsi Kamarilla?

akarát szóval fordítva. (Wille zum Leben.)

Ez az egész világegyetemet átható akarát különböző fajú individuumokban tárgyasul meg, melyek születnek, pusztulnak ugyan, de a lényeg a világ magja, az akarát, örökkön él a hullámként változó egyenekben. Az értekező szinten használja e kifejezést: tárgyasult letakarát, anélkül, hogy megmagyarázna, és megnevezné a forrást, ahonnan veszi. „Az egyen — folytatja Oláh Gusztáv — aki előttünk él és mozog csak pillanatnyi kaleidoszkop-kép . . . amit individualitásnak nevezünk, csak részben az A megelőző alakból véve alkatrészeit ugyanaz alkatrészekkel, új alakba átötvé, ugyanazon domináló színekkel jelenik meg.”*

S ezzel áttér az öröklés kérdésre a terheltsegre, bár ő, a physikus, „kötvé” hiszi, hogy e kérdést a metaphysika valaha tisztázhasa, mindvegig hű marad a nemet bölcsész főfogásához, jóllehet igyekszik a dolognak tisztán élettani magyarázatot adni, de ez igyekezete legfőleg csak annyiban ér el sikert, amennyiben kifejezései élettelebbek, elvontabbak és szakszerűbbeknek látszók.

Használókepen oldja meg a lángész és

* 10. l.

örült közötti kapcsolat kérdésert is, de anélkül, hogy egyszer is idezné a forrást, ahonnan pedig allandóan merit. Nem meri, restelli bevallani, hogy egy német metaphysikus a mestere ez érdekes kérdés megvilágításánál.

No de ez összehasonlításnak nem az a célja, hogy plagium vádjával illesse a mindenesetre tanulságos értekezés szerzőjét, hanem hogy szembetűnőleg kimutassa a physika és metaphysika közötti szoros kapcsolatot, a kettő közt levő magasabb rendű harmoniát. Mert a valódi metaphysika, mint szó-elemzése is mutatja, magában foglalja a physikát is; idealismusa realis talajból fakad. Tehát az nem üres légvárak építése, nem pusztá képzeleti képek meddő hajszája, hanem a tapasztalati világon nyugvó, szilárd talajból kiemelkedő, de kiemelkedő epülete, messzelató és világító tornya a lángész szemlélődésnek, a mély gondolkodásnak, ahonnan nem a kicsinyes ellentéteket, pártokra szakasztó vitákat, hanem a világegyetem tarkán-barkán változó tüneményei mögött az állandót, a lényegert, az összhangot keresi az emberiség.

Igen, az összhangot. Mert, ha minden, ami szép, ami jó és igaz, nem egyéb, mint összhang: akkor a philosophia a legmagasztosabb harmonia, mit megteremthet földön az

ember. Harmonia nem csak az egyes tudományszakok között, de harmonia a különböző fajú, különböző nyelvü és hitü emberek között is.

A philosophia vallás a szó legnemesebb és legintelligensebb értelmében. A szeretet evangelioma, mely egyaránt magába öleli a honszerelmet, a felebaráti szeretetet és az egész emberiség haladásának, boldogulásának üdvös érdekeit.

Ha néha-néha megzavarodik is ez a nemes összhang: amint a philosophia történelme tanítja, rendszeren nem lényeges eltérések, hanem csak szavak, kifejezések félreértése szokta azt okozni.

Nem lehet másképen magyarázni a Lewes eljárását sem, midön — A Phil. történetének Bevezetésében — Kant korszakot alkotó és világra szóló megkülönböztetésert megtámadja. Kant ugyanis, lángészüleg, különbséget tesz a látható tünemény világ és a láthatatlan tényleges világ között, mint ahogy különbség van a gondolat és a szavak közt, melyek amazt kifejezik. Emez idealis gondolatot Lewes nevéteségesen gyakorlati példákkal igyekszik megdönteni.

Most végezetül én is elmondhatom Lewes szal, hogy igenis itt vagyok s talán már is farasztó hatásu Beköszöntöm utolsó sorait olvasom; s hogy mindez nem álom, hanem

Ahelyett, hogy beváltsa ígérését, zsákmányul oda dobott a sovínisztikus magyar kormányzati rendszernek.⁴

Czikke további részében bizonyítani igyekezvén, hogy a magyarok hasonlóképp bántak most a románokkal, mint bántak annak idején velök a németek, azt mondja, hogy szabadulásukat a románok csak saját magukban keressék.

A németek hatalma — ugymond — anomália volt; hasonlóképp állunk — ugymond — a magyarok hegemoniájával is, amelyet szintén ugyanaz a sors fog érni, mint az osztrák abszolutizmust.

b) A nemzetiségi kongresszus bukása.

Junius közepe táján Rác, Lukács és Koronján, a román agitátorok, Budapestre utaztak, hogy itt a tótok és szerbek küldöttjeivel értekezzenek egy nagyobb szabású nemzetiségi kongresszus megtartásáról. A titokban tartott konferencia szomorú eredményéről mindjárt a rákövetkező napokban a fővárosi sajtó említést tett, konstatálván, hogy minthogy a szerb küldöttek nem vettek részt az értekezleten s a tót küldöttek legnagyobb része is hiányzott, a tervezett nemzetiségi kongresszusból semmi sem lesz. A Budapesti Hírlap által határozott alakban hozott ezen hír nagy föltűnést keltett a román körökben. A Tribuna és a Tribuna Poporului szokásuk szerint légből kapott koholmányoknak nyilvánították az egészet. Koronján azonban, kinek magatartása egy kisse élesen lett megvilágítva, dühre gerjedt és nem törődve a román nemzetiségi lapok czáfolatával, egyenesen kinyilatkoztatta, hogy Mangra aradi agitátor árulta el a fiaszkóval végződött tanácskozás szomorú eredményét s így szerzett aztán a fővárosi sajtó az egészről tudomást. Az események a lefolyt két hónap alatt azonban odaig fejlődtek, hogy most már nemzetiségi reszről is nyíltan bevallják a nemzetiségi kongresszus csufos bukását.

A prágai Politikában egy augusztus 30-ról keltezett budapesti levél jelent meg, melyben a csufos kodarczot vallott nemzetiségi kongresszusról a következőket olvassuk:

tenyszerű valóság. Igenis itt vagyok, a nagy-érdemű Elöljáróság, a tanári Kar és jó barátaim szíves pártfogása alapján, hét évi távollét után újból itt vagyok, hogy a nagynevű Bethlen-kollegium világító tornyában a tudás és műveltség fénysugarakat szerte-ölellő tüzet parányi erőmhez képest szívesem és élesszem, mint ahogy századokon át annyian szítottak már előttünk.

És mégis, bocsánat, úgy rémlik néha előttem, mintha mindez csak pusztalom volna. Mintha igaz sem volna. Vagy mintha itt lettem volna mindig is itt fognék lenni időtlen időkön át ezután is. S mintha a Bethlen-kollegium világító tornya századok beláthatatlan hosszú sorozatán keresztül mind-mind ragyogóbban hintené áldáshozó sugarait.

Ha a pozitivisták álláspontjára helyezkedem, úgy azt kívánom, hogy ez legyen tény; vagyis hogy a Bethlen-kollegium a tudás, a műveltség és a korral és társadalommal összhangzó szeretet hirdetője legyen mindenkoron.

Ha meg az álmodozó ideálisták világnézetét teszem a magamévá: akkor azt kívánom, hogy ebből a szép álomból vész, vihar, meghasonlás minket ne ébresszen föl sohasem!

„Lapunk olvasói előtt ismeretes, hogy a szerb, román és tót patrióták júniusban Budapesten tanácskozást tartottak, melyben kimondották, hogy az 1895-ki program 20. és 21. pontjának értelmében össze fogják hívni a nemzetiségek kongresszusát, amelynek feladata lesz egy ő felségehez benyújtandó memorandum tárgyában határozni. Már az 1895-ben tartott első nemzetiségi kongresszusban csak fentartással vettek részt a liberális szerbek. Ugyancsak nagy vonakodás volt észlelhető a párt részéről 1896-ban is, mikor a nem magyar nemzetiségek közéletének millenium-ellenes tiltakozásukat. A Branik csak száraz kivonatot közölt ebből a tiltakozásból.

A nemzetiségek második kongresszusa az idei augusztus végére vagy szeptember elejére volt tervezve. Biztos forrásból vett hírek szerint ez a kongresszus azonban meghiusultnak tekinthető és pedig azért, mert a szerbek nem akartak benne részt venni. Okul hozzak föl, hogy ezzel csak ártanak a szerb egyházi érdekeknek. Híre volt ugyanis, hogy Bánffy föl akarta oszlatni a szerb egyházi kongresszust, de ő felsége nem egyezett bele. Ez Bánffy teljes vereséget jelentette volna, — de a dolog a valóságban nem így áll. A miniszterelnök kellő időben tudomást szerzett a nemzetiségi vezérferfiak szándékáról s hogy sakkban tartsa a szerbeket, csak a kongresszus elhalasztását ajánlta.

Az utat tehát nem zárta el végleg s fájdalom, hogy a szerbek között még mindig akadnak emberek, kik azt hiszik, hogy Bánffyval őszinte bekvét köthetnek, holott Bánffy taktikája az, hogy ígérekkel félrevezesse az ellenfelet s annak egyik részét elvonja a másiktól, hogy azt a maga intranzigens egyéniségével izolálja és aztán megtörje. A szerbek, fájdalom, nem akarják tudni, hogy az ő politikai és egyházi egyenjogúsításuk nem történhetik meg máskeppen, mint csak az összes magyarországi nemzetiségek teljes politikai egyenjogúsításának keretében.“

Állattenyésztési ánkot Kolozsvárt.

— Saját tudósítónktól. —

A földművelésügyi m. kir. miniszter ur folyó évi szeptember hó 1-ének d. e. 10 órájára Kolozsvárra a vármegye székházába állattenyésztési értekezletet hívott össze, mely értekezlet, tekintve a tárgy fontosságát, hivatva van állattenyésztésünk fejlődését fokozni, emelni, föltéve, ha a kiúzott tenyészirány a kellő mérvben és felügyelettel meg lesz tartva.

Az értekezlet tárgyát képezte — a miniszteri felhívás alapján — hat vármegye és pedig: Bihar, Kolozs, Torda-Aranyos, Arad, Alsó-Fehér és Hunyad vármegyéknek az erdélyi részek nyugoti határvonalát képező „Biharhegység“, „Gyalui hegység“, „Ércz-hegység“ (?) szarvasmarha-állományának, a tenyésztési irány és kör szabályozása, illetve a szarvasmarha tenyésztésének egyöntetű szabályozása.

Az érdekelt körök — vármegyék, gazdasági egyesületek — bevonásával tartatott meg az értekezlet, melynek lefolyásáról a következőkben számolok be vármegyénk gazdaközönségének:

Az értekezletet a minisztérium képviselőjében Pirkner János országos állattenyésztési főfelügyelő vezette; jelen voltak

továbbá: Tulogdi Soma, Málnási Ferencz, Bartók Géza állami állattenyésztési felügyelők.

Alsó-Fehér vármegye képviselőjében: Szász József főszolgabíró, Szaláuczy Jenő nagybirtokos; a vármegyei gazd. egyesület részéről Székelyhidly Viktor egyl. titkár.

Bihar vármegye képviselőjében: Verner László főszolgabíró, a gazd. egyesület részéről: Pap Imre káptalani főtiszt.

Kolozs vármegye képviselőjében: Kertész Samu, Biederman József főszolgabírók.

Az erdélyi gazd. egyesület képviselőjében: Szabó József elnök, dr. Szentkirályi Ákos, Reich Albert, Jakab László.

Torda-Aranyos vármegye képviselőjében: Betegh Miklós alispán, Vlászka János főszolgabíró.

Hunyad vármegye képviselőjében: Benedikty Lajos, a vm. gazd. biz. elnöke, gr. Kun István közigazd. előadó.

Pirkner János állattenyésztési főfelügyelő a földművelésügyi miniszter ur képviselőjében üdvözlő a megjelenteket, és az értekezletet hosszabb, kiválóan érdekes beszéd kíséretében megnyitja; vázolja, hogy a mobil tőke mily nagy értéket képvisel hazánk állat-állományában, miért is a kormánynak feladata a köztenyésztésre befolyást gyakorolni, de a törvényhatóságoknak feladata a tenyésztési irányt kijelölni, mint az jogában áll a törvényhatóságoknak a szab. rendeletek alkotásánál is.

Nezete szerint a hat vármegye hegyvidéke csak egy tenyésztet képezhet, miért is a vármegyei szabályrendeletek ily irányban lennének — annak idején — módosítandók. Az értekezlet tárgyat három pontban terjeszti elő, és kéri azoknak megvitatását.

I. pont: Szükséges-e, hogy a Királyhágó és erdélyi Érczhegység hegycsoportja — a politikai határtól eltekintve — egy külön állattenyésztési kerületbe helyeztessék?

II. pont: Ha igen, eme tenyészkerületben milyen fajta szarvasmarha jelöltessek ki a köztenyésztés czéljára?

III. pont: A kijelölendő szarvasmarha-fajta apa állat szükséglete hogyan fedeztessék és adassék át az érdekelt terület községeinek?

A felvetett pontok értelmében a vita megindult és Jakab László, dr. Szentkirályi Ákos, Pirkner, Szabó József, gr. Kun István, Betegh Miklós, Szász József, Reich Albert felszólalása után — Arad-vármegye képviselője kivételével, mely vármegye intencziója az, hogy a köztenyésztés ne korlátoztassék, vagyis minden község olyan fajta szarvasmarhat tenyesszen, amelyet akar, majd ellenőrzi a tiszta tenyésztést a vármegye maga — a felvetett pontokra egyhangulag a következő határozat hoztatott:

Határozat:

I. Az érdekelt hat vármegye hegyi jellegű részéből egy különálló tenyészkerület alakítandó.

II. Eme tenyészkerületben a hazai hegyi jellegű szarvasmarha tenyésztessek a vidékenként előjövő mokány- és riska-fajta változataiban.

III. A magas kormány felkérendő, hogy az érdekelt hat vármegye egységes tenyészkerülete részére a szükségelt apaállatok neveléséhez megfelelő telepeket (pápinériákat) létesítsen az illető

területekről beszerzendő anyagból.

Az értekezlet d. u. 1 órakor zárult be; a jelenlevők a meglegedes tudatával távoztak el, miután meggyőződtek arról, hogy az érdekelt hat vármegye havasi jellegű állattenyésztésének alapkövei a kolozsvári értekezleten lettek letéve.

Székelyhidy Viktor,
gazd. egyt. titkár.

Pulszky Ferencz meghalt.

A magyar nemzetnek halottja van; a tudományos világ gyászolt; Pulszky Ferencz f. hó 9-én reggel meghalt.

Az agg tudós ravatalát az egész magyar nemzet hálás kegyelele állja körül és igaz könnyeket hullat a hazafiának s az Európaszerte köztiszteletben állott férfinak.

Pulszky (lubóczy és cselalfvai) Ferencz, kiváló magyar író és publicista szül. Eperjesen (Sáros megyében) 1814. szeptember 17-én, s korán arvaságra jutván, nagybátyjánál, a régészeti kutatásairól ismeretes Fejérváry Györgynél nevelődött, kinek házában ébredt benne amaz előszeretettel a régészet iránt, melyhez életének minden viharában hű maradt és melynek maig kiváló tekintélye volt Magyarországon. Első neveltetését és tanulmányait a német és tót nyelveken nyerte Pulszky s csak később, midőn már a miskolci kollégiumba költözött, sajátította el a magyar nyelvet. 1833-ban, akkor még csak 19 éves korában, beutazta Olaszországot és ez alkalommal kiváló férfiakkal ismerkedett meg, jelesen Bunsennal, Steinbüchllel, Thiersch-sel és másokkal s itt oly föltűnést okozott, hogy a római régészeti társulat csakhamar tagjává választotta.

Hazájába visszatérve, jogi tanulmányokkal foglalkozott és 1834-ben Pozsonyba ment joggyakorlatra. 1835-ben elnyeré az ügyvédi oklevelet, egyúttal aljegyzővé lett Sáros megyében. A rákövetkező évben megint egy nagy utazást eszközölt, jelesen bejárta Német- és Angolországot, Hollandiát, Belgiumot és Franciaországot.

Ekkor már elkezdte Pulszky azt a sokoldalú irodalmi munkásságot, mely őt főképen és első sorban jellemze. Midőn azután Kossuth a „Pesti Hírlapot“ ot megalapította, Pulszky annak szorgalmas vezércikkírója lett, sőt egy politikai röpiratot is tett közzé következő címmel: „Bemerkungen über die Donauregulierung und orientalische Frage“ (Pozsony 1838.) 1839-ben vegre megkapta azt, a mire nagyvárörő lelke már oly régóta készült: Sáros megye megválasztotta országgyűlési képviselővé. Itt Pulszky mindjárt magára vonta a figyelmet: sokoldalúsága, tudományos képzettsége nagy tekintéllyel ruházták föl s kivált a városok és a közsegi önkormányzat ügyében ő volt egyike a legirányadóbb szónokoknak. Hasonlóképpen meglepő tájékozottságot tüntetett föl a közgazdasági kérdésekben és annyira kivált, hogy szülővárosa díszpolgárává választotta meg.

1847-ben alapította meg Pulszky családi tőzhelyet, noél vette Walter Terezt s Nográm megyében földbirtokot vásárolva, ott eltöltötte a társadalmi munkálatának, míg az 1848-iki események az ő tevékenységének is tag tert nyitottak és eleteben egy második fontos korszakot inauguráltak. István főherceg nádor Szemerevel és Klauzálal együtt Pulszkyt is kinevezte kormánybiztosoknak, majd államtitkár lett a pénzügyminiszteriumban, május hónapban pedig

mint külügyi államtitkár Bécsbe ment és ott maga intézett mindent azon idő alatt, míg Eszterházy Pál herceg a királyt Innsbruckban fölkereste. Ekkor nagy agitációt fejtett ki a bécsi sajtóban hazája javára és elősegítette a belgiumi fegyverküldeményeket Magyarországra.

1848. okt. 5-én Pulszkyt egy császári leirat állásától fölmentette, a mitugyan a magyar miniszterium érvénytelennek nyilvánított és Pulszkyt Bécsbe visszaküldötte, de Pulszkynek nem volt ott maradása és Pulszkyt nemsokára már Magyarországon találjuk, a hol a második magyar kabinetben a kereskedelmi tárczát vállalta el és később külföldre utazott diplomatai misszióban, egyelőre (midőn az orosz intervenciónak híre járt) Oroszországba. De Lengyelországban mint kémet elfogták és Pulszky csak szökéssel tudta a legrosszabb sorsot kikerülni s külföldre menekülni. Párisban Pulszky nem sokáig maradt, hanem Londonba sietett, hol sokat fáradozott az angol közvéleménynek információján, a mi sikerült is, mindazonáltal hasztalan fáradozott: az angol miniszteriumot nem tudta rábírní, hogy az oroszok intervenciójával szemben valami döntő lépést tegyen.

Itt érte Pulszkyt a világsi gyásznapnak híre, mely után Pulszky sokat fáradt Kossuthnak érdekében és sokat el is ért az angol kormány részéről, ami a magyar emigrációnak erkölcsi támaszául szolgált. Akkor azután kizárólag irodalommal foglalkozott, nejevel együtt sok német és francia, valamint magyar művet fordított angolra, sőt egy eredeti regényt is írt a magyar történetből („Die Jakobiner in Ungarn“ 3 kötet). Midőn Kossuth 1851-ben Angliába jött, Pulszky tüstént hozzá csatlakozott, sőt elkísérte Északamerikába is, mely utjáról visszatérve, régészeti és nyelvészeti tanulmányokkal foglalkozott.

Ezalatt mindinkább megismerkedett az angol hírlapirodalommal és 1861-ben mint a „Daily News“ levelezője utazott Turinba, hol csakhamar megismerkedett Garibaldival, kit egész rajongással festett az igazi agitátor mintaképének, s egyúttal oly párhuzamokat vont a nemzet-saját erejével számoló Deák és a III. Napoleon intervenciójára tulságos sulyt fektető Kossuth között, mely Kossuthnal csaknem tökéletes szakadásra vezetett. 1861-ben Sáros megye megválasztotta képviselőnek, de, dacára annak, hogy a kormány a mandátumát helybenhagyta, Pulszky mégsem térhetett vissza 1866-ig, amikor neje és leánya egy időben veszélyesen megbetegedvén, Pulszky engedélyt nyert rövid idei hazajövetelre. De alig latta meg az édes anyaföldet, már is fájdalmas csapások érték. Nejét és leányát a ravatalon találta, legidősebb fia, a 19 éves Gábor, akit magával hozott Olaszországból, Budapesten kesergő atyjának karjai között lehelte ki lelkét. E nagy csapásra való tekintettel Pulszky megkapta a teljes amnesztiát, és 1869-ben a távozó Kubinyi Ágoston helyére a magyar nemzeti muzeum igazgatója lett, mely állását mint a magyar tudomány egyik disze tartotta elfoglalva.

Fővárosi levél.

Budapest, 1897. szept. 11.

Szerkesztő ur, jelentem önnek,
Megkezdem újra funkcióim
S beállva ismét krónikásnak,
A rovatomat megnyitom.

Bár ily rossz rovat nincs többé
Sem Henczidán, sem Bonczidán,
Ez Henczidának, Bonczidának
A vétke s nem az én hibám.

A krónikásnak — mind hiába —
A muzsa hátat fordított,
De azért, kérem tisztelettel,
Ne szidják majd a versirót.
A riporter a vétkes, kérem,
S az élet, amely oly sivar,
Hogy ritkán akad benne más most,
Mint néha egy kis — kaviár.

A közönség hát megbocsásson,
Ha elfogja az ásitás;
Mit palettámra fölveendek,
Az élet lesz és semmi más.
De szentül hiszem: mindazáltal,
Hogy meg fogunk majd férni tán —
S így megnyitottnak jelentem ki
A fővárosi krónikám.

Az utolsó ló is beért már,
A versenyeknek vége hát —
A starter búsan lebocsátja
Kis piros jelző-zászlaját.
S hogy üres már a löversenyter,
Hajh, üres maradt sok zseb is;
Mert sokszor lóvá lett a terep
A nagy ur ép úgy, mint a kis.
Ám rendületlen áll, ha állhat,
Mint Jőreményfok még Alag —
Bár ott sem lézeng nem sokára,
Csak egy-két vedlett turf-alak.
S hol olyan zajos volt az élet,
Bús csönd ül el majd szerteszét —
És nem hallani semmi mást, mint
A hulló lömbök halk nesztét.

Mert itt van az ősz mindhiába,
Egy kis löfejjel már bejött;
Bár reméltük, hogy egyelőre
Még letörök a czél előtt.
De láthatók már szimptomái:
A kinyílt muzsa-templomok,
Az utnak indult jogászgyólyák
S a sok őszi-vers lim-lomok.

A büszke muzsa-templomokban
Most van csak élet voltakép,
Nyűzsög-zsibong a csarnokokban
Sok válogatott, czifra nep.
Par excellence: biz' van közöttük
Sok dajka, frajla és grizett —
Hajh, bőven vagyunk inni-vágyók
A Léthéből egy korty vizet.

Lám Nopcsa ur is megízlelte
És szomját gyakran enyhíté —
De neki sajna! — biz megártott,
Mivelhogy torkos volt kissé.
És szörnyüség nagy beteg lett,
Mely nem csekélyke ok miatt
E héten szépen eltemette
„A legmagasabb kézirat.“

Az ige: il faut passer par là,
Ó rajta vált be így tehát,
S mert ennek már csak így köll lenni:
Ex-intendáns ur jó 'jszakát!
Nagy éjszakába burkolta Önt
Az említettem fenti ok,
A Venus-arczu karhölgyecskék,
A ballet-szoknyák és trikók.

De azért Önt ex-intendáns ur,
Csak látni fogjuk még talán
Az öltözőknek közelében,
Ha nem is az Ön szinpadán?

Mert, édes Isten, mit tennének
A karhölgyecskék nélkülünk,
Kik ismerjük az esztétikát
S az örök szépért hevülünk!

Hevülni szépen, illendően
Különben lesz most alkalom,
Mert fejedelmet vár vendégül
Az ezredéves szittya-hou.
És miután már ősidőktől
Ugy látszik nálunk obligát,
Fölverheti a hármás bérzet
A dörgő éljen, hoch, vivát!

De addig is tán, míg elérnénk
E dicsőséges szép napot,
Még álljunk meg egy ravatalnál,
Mert nagy halott az új halott.
És ejtsünk is tán egy-két könnyet,
Mert erre van most alkalom,
És ne felejtsük, hogy mindennek
Csak egy a vége: — sírhalom.

Alvinczi Jogász.

Vegyes hírek.

— **Az alvinczi jogász.** Pakots József, ismét megindította az ő finom humoru „Fővárosi leveleit”, melyeket mai számunkban kezdünk meg azon biztos reményben, hogy kedves olvasóink is örömmel fogják üdvözölni derék munkatársunkat.

— **Áthelyezések a Mávánál.** Amint értesülünk, Lencs Lajos vasuti oszt.-mérnökségi osztályvezető Kolozsvárra, Molnár Gyula mérnök N.-Szebenbe helyeztetnek át. Társadalmi életünk oly kedves tagjainak eltávozása oly váratlanul történt, hogy valóban nagy sajnálatunkat fejezzük ki elvesztésük felett.

— **Eljegyzés.** Bisztricsány Katicza kisasszonyt, Bisztricsány Lajos kereskedő polgártársunk művelt, kedves leányát, ki sokoldalú szép tehetségeivel társadalmi életünkben kiváló elismerést vívott ki magának, a hó 9-én eljegyezte dr. Mező Béla budapesti m. kir. államvasuti igazg. tisztviselő. Fogadják legszívesebben üdvözlésüket.

— **Tanulmány-ut.** Székelyhidyi Viktor vármegyei filloxerabiztos és gazd. egyesületi titkár folyó hó 10—20-ig az O. M. G. E. által rendezendő szőlészeti tanulmány-uton részt fog venni; e tanulmány-ut a székesszékfővárosi szőlőminta-telep, a szőlősgyálly Jálics-féle szőlőtelep, továbbá a balatonfüredi, révfülöpi, badacsonyi, keszthelyi hegyi szőlők, és a fonyódi homoki szőlők megtekintése után a szeged-arad-hegyaljai, így a csalmai, paulis-barankai, mensesi vinczelléri iskolá, a kuvini, kovásinczi, magyaradi és világosi szőlők tanulmányozásával fog végződni. Székelyhidyi Viktor, mint lapunk belmunkatársa, tapasztalatait lapunkban fogja közzé tenni, és előre is felhívjuk szőlőbirtokosaink figyelmét az elismert gazdasági író tollából kikerülő hosszabb terjedelmű szőlészeti és borászati szakközleményekre, amelyeknek közlését a hó vége felé fogjuk megkezdeni.

— **Az E. K. E. alsófehérvármegyei osztályának** tagjai tegnap indultak utunk Csató János elnök és Dr. Varró László titkár vezetésével a „Szolcsvai buvópatakhoz” és mikor e sorokat írjuk, bizonyára már gyönyörködnek is a természet szépségeiben oly gazdag és változatos szolcsvai völgy szépségeiben és élvezik a pompás hegyi levegőt és gyönyörű, remek kilátást.

— **Kisasszony napja.** E hó 8-án (szerdán) ünnepelte a római katolikus közösség kisasszony napját, mely alkalomból fényes istentisztelet tartott a nagyenyedi katolikus templomban. Az istentisztelet Konkolyi Barna áldozár mutatta be, az ünnepi szónoklatot pedig Deli Ödön házfőnök tartotta.

— **A szegénysorsu tanulókat segélyező egyesület** elnöksége halás köszönetet mond Szilágyi Ila és Róza, Reinbold Ella és Clotild, Nagy Irén, Eliz és Giza, Kovács Mariska, Tomai Margit és Ilona, Egresi Teréz, Jakab Kati, Pető Piroska, Seprenyi Erzi kisasszonyoknak, kik a tombola- és confetti-elárusításnál szíveskedtek közreműködni; továbbá: dr. Bocz Józsefné, Fogarasi Beláné, Nagy Gyuláné, ő nagyságaiuknak; Incze Samu, Hollós István, Grossmann Károly, Kövér János és Török Bertalan uraknak, kik a rendezésnél fáradoztak, és dr. Bocz Józsefné, Török Bertalanne urhölgyeknek, Horacsik János Korbuly Balmt, Vajda Péter, Székelyhidyi János, Winkler János, Vásárhelyi Károly uraknak, kik nyerevény-tárgyakat ajándékoztak nemes bőkezűséggel.

— **Felhívás szőlőtulajdonosainkhoz szőlővessző eladása tárgyában.** A kiknek kétszer permetezett, fajliszta és minden tekintetben kifogástalanul ép amerikai vagy európai eladó szőlővesszőjük van, azok a földművelési minisztériumhoz szóló bejelentési ívekért folyamodjanak a nagyenyedi m. kir. vinczellérképezde igazgatóságához, vagy Dezső Mihály szőlészeti felügyelőhöz Nagyenyedre, úgy Fekete Pál szol. felügyelőhöz Dicső-Szt.-Mártonba. E jó alkalmat szőlőbirtokosaink különös figyelmébe ajánljuk.

— **Filoxera.** Ujabbán vármegyénk községekben: Mihálczfalván, Ohabán, Besenyő: és Toháton konstatáltatott a filoxera jelenléte.

— **Szőlőbirtokosok figyelmébe.** Ez uton is fölhívjuk szőlősgazdáinkat, hogy az 1892. évi XV. t.-cz. 3. §-án alapuló igényőket a borítal-adó kedvezményes fizetése céljából a városi adóhivatalnál a hó végéig bejelenteni ne mulasszák el, mert ezen határidőn túli bejelentések figyelembe vételni nem fognak.

— **Népfelkelők jelentkezése.** A népfelkelésről szóló törvény alapján mindazok a katonailag kiképzett népfelkelésre kötelezettek, kik a közös hadseregben, haditengerészetben, honvédségben, ezek pottartalékában vagy a csendőrségben szolgáltak továbbá oly katonailag ki nem képzettek, kik népfelkelési (rozszasznú) ajánlati lappal elvannak látva, Nagyenyeden ez év október hó 6-án a városi katonai ügyosztálynál tartandó szemlén megjelenni kötelesek. A törvény értelmében kötelesek megjelenni mindazok, a hirdetményeken közzétett sorrend szerint, akik az 1855—1864. évi idő alatt születettek s a népfelkelés-kötelekbe tartoznak. A szemlves jelentkezéshez szükséges a népfelkelő igazolványi könyv vagy egyéb katonai okmány, végelbocsátó levele esetleg ajánlati lap. Az írásbeli jelentkezéshez a városi katonai ügyosztályban ingyen „jelentkező” lap kapható.

— **Bucsu.** A következő sorok közlésére kerettünk fel: Mindazon jó ismerőseink, kikhez szívünket tizenlemez evi utunk alatt kölcsönös jó mulat és barátság kötötte s kiktől gyors távozásunk miatt személyesen búcsút nem vettünk, fogadják e helyen színté búcsú-üdvözlésünket. László Gyula és öccje Sank-rekt Juliano.

— **Táncvizsgálat.** Az alvinczi ev. ref.

egyházközség temploma javára 1897. év. szeptember hó 12-én, a helyi sétatereu, kedvezőtlen idő esetén a „Galamb” nagytermében, jótékony-zélu táncmulatságot rendez. Kezdeté d. u. 4 órakor. Belépti díj személyenként 1 korona. Felülzítéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz a rendezőség. Kifünő zenéről gondoskodva van.

— **A Magyar Jogi Lexikon és a külföld.** A Magyar Jogi Lexikon, amely hazánk legkiválóbb jogtudósainak közreműködésével Márkus Dezső dr. kir. törvényszeki bíró szerkesztése alatt a „Pallas” irodalmi és nyomdai részvénytársaság kiadásában fog a jövő év folyamán megjelenni, a külföld jogászokéiben is elénk érdeklődést keltett. Márkus dr.-nak sikerült a nyár folyamán számos elsőrangú külföldi jogász közreműködését biztosítani e nagyszabású és rendkívüli fontosságú mű számára. Ez írók közt találkoztunk Brusa (Turin), Fiore (Napoly), Garofalo (Róma), Gumpłowicz (Grätz), van Hamel (Amsterdam), Laband (Strassburg), Lombroso (Turin), Meili (Zürich), Prius (Brüssel), Randa (Prága), Torres Campos (Granada) egyetemi tanárok és mások európai híru neveivel, akiktől a Magyar Jogi Lexikon kizárólag eredeti tanulmányokat fog közölni sajátképeni szakmájuk köréből, első sorban amaz elméletekről, amelyeknek megalapítóiként ismeri őket az egész művelt világ jogtudományát.

Meteorologiai jelentés szept. 8-tól szept. 11-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
7	59.2	+13.1	—	3●	ny.		
8	2	59.8	+15.8	N ₁	3	—	+19.0 +4.7
9	64.0	+9.4	NW ₂	0	—		
7	67.0	+8.0	NW ₁	0	—		
9	2	65.2	+19.0	NE ₃	0	—	+20.0 +7.0
9	66.0	+10.3	N ₁	0	—		
7	65.2	+10.4	N ₂	1	—		
10	2	61.2	+24.4	S ₂	2	—	+25.3 +13.2
9	62.5	+15.8	SW ₂	8	—		
7	63.5	+16.3	NW ₁	—	—		
11	2						

Kilátás: Változóan felhős és esőre hajló.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. —
Hő C° fokokban Szél iránya: N = észak, S = dél
E = kelet, W = nyugat Szél erőssége = 1—10-ig.
Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milli-
méterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég
△ = dara

Közgazdaság.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

Loherre. A tartósan száraz idájárás a letakarításnak és behordásnak igen kedvezett.

Hazánk több vidékeiről azt jelentik, hogy a kedvező időjárás következtében a sarjuhere is virágzik és határozottan jobb megkezdése van, mint a már lekaszált löherének. Vajjon ezen mag kellően ki fog-e érni, az természetesen a közel hetek időjárásától függ.

A külföld az idén, úgy látszik, nagyon is

tartózkodó és míg a helyzet nem tisztul, valamire való forgalom nem fog fejlődni.

Luczerna Oroszországból 40-44 frtjával vásároltatott. Franciaországból és Amerikából az első minták már beérkeztek. a minőség kiválóan szépnek mondható. Magyar luczernát még nem ajánlanak, mi arra vall, hogy a betakarítással elkéstünk.

Piaczi árak.

Nagy-Enyed, 1897. szeptember. 9.

Buza legjobb	1	véka	1-90
" közepeszerű	"	"	1-60
Kétszeres legjobb	"	"	1-50
" közepeszerű	"	"	1-45
Rozs legjobb	1	"	1-20
" közepeszerű	"	"	1-
Zab legjobb	"	"	-55
" közepeszerű	"	"	-50
Kukorleza (tengeri)	"	véka	1-
Burgonya idej termés	"	"	-80
Széna legjobb	egy szekér	"	5-
Szalma legjobb	"	"	2-
Bikkfa 1 köbm. keresztirány nélkül, 1 m. hosszú	"	"	3-50
Cserfa 1	"	"	2-50
Tölgyfa 1	"	"	3-50
Faszén kemény	egy hektoliter	"	1-75
Marhahús	1 kilogramm	"	-40
Sertéshús	"	"	-52
Szalonna	"	"	72-80
Dísznövény	"	"	-86
Vöröshagyma	"	"	-
Fokhagyma	"	"	-

Csarnok.

A győzelem.

— Irtá: Sallak Róza. —

(Folytatás.)

A magas, ősz férfi azonnal engedelmeskedett, meg kellett Dobaynak hajolnia, hogy be tudjon az alacsony ajtón lépni; paraszt asszony jött eleje s amint a gróft meglátta, bamulva nézett, erre meg György kiáltott rá:

— Ne bamulj no Sára! nem látod, hogy a gróf ur? A méltóságos grófné rosszul lett, hamar bonts agyat, mert az igazat megvallva, mi nem is feküdtünk meg le, éppen az előbb akartunk indulni, hogy harangszóra a templomban lehessünk.

A gróf letette terhet a hevenyében felbontott agyra, s odafordult a házaspár felé.

— Elmehettek! ha jobban lesz a grófné, a kis szolgát, kit a pitvarban aludni láttam, el kell küldeni a kastélyba kocsin után, egy inas majd itt marad ügyelni, míg hazakerültök.

György felköltötte a szolgát, az elment a kastélyba, s ők is szépen megindultak le a faluba. Tisztán ki lehetett már venni a harangcsengést, kissé sietnők is kellett, ha nem akartak az éjjeli miséről elkésni.

Dobay egyedül maradt nevével, bánatos szemekkel hajolt a fehér arcz fölé; most, most látta az ifju gróf neje arczán a változást, most, amikor a szép arcz nem volt rákényszerítve a tettetésre. Vonásai nagyon megnyultak, a hajdan üde arcz szintelen lett, szemét sötét karikák köríték s gyönyörű ajkai körül olyan mely, fájdalmas vonás vesődött.

Az ifju férj szívét bánat szorította össze; hisz érezte, hogy nagyon szereti a nőt, s mégis ő, a férj tehet érte a legkevésbé, ha csak belé nem egyezik a válasba, mit Lelia is akart, de mit egy ideig elhalasztottak; mégis, oh erre a visszaemlékezésre komor ránczokba szedte arczát, s mogorva lett, eltűnt a gyöngédség szemeiből s majdnem hidegen fordította el tekintetét.

Nem tudja elviselni neje közönyöségét. Miért nem tudja ez a nő szeretni? Érti,

tudja, bármikor is érdemes reá, s ez a szép, büszke teremtés sohasem vett fáradságot magának küsmerni őt bár nemileg.

Vágyat, ellenállhatatlan vágyat érzett megint, ajkaival érinteni a szép nő ajkát csak egyetlen egyszer; de aztán büszkén emelkedett fel, nem! ha önként nem adják azokat az ajkakat, nem kell, s olyan visszatartó merevséggel állt ott, hogy amint Lelia selymes szempilláit végre felnyitá, majdnem ijedten hunyá le ujjra.

Bela elfelejtett mindent. Amint a nő szemét reáveté, hozzáhajolt s kérde:

— Nem történt valami baja? Annyi gyöngédséggel volt e pár szó kiejtve, hogy a még mindig alétan fekvő idegeit kejezen rázta meg. Nem, nem a férj szólt hozzá így, hisz az meg most is úgy áll ott, olyan sötéten, talán még komorabban, mint az előbb. Hiába igyekezett leküzdeni gyengeségét, elárulta magát, újra gyöngéden, szeretettel beszélt a nővel, hogy ha lehet, végre kieroszakolja, hogy azok a hideg szemek szeretettel nézzenek már fel reá. A szemek zárva maradtak, az ajk szótalan; megint felt a nő ferjétől, nem engedte kezét megfogni, s az ifju ember is leküzdötte már izgatottságát, az esze győzedelmeskedett a szíven. Alig, hogy kisse felre nézett, Lelia, mintha csak erre várt volna, hirtelen, oly hirtelen emelkedett fel, hogy a még mindig igen gyenge nő ujjal férje karjaiba esett vissza.

A régi Lelia volt, oly erővel s a gyűlölet annyi jelével arczán loké el magától a férfit, hogy ez bamulva nézte, majd szóhoz jutva, a gunynak félreismerhetlen jelével hangjában mondá:

— Megsértettem talán? A jelen esetben indokolható; inkább a férj, mint egy idegennek van jogában támogatni nejét, ha ez erre valamikor reaszorul.

Hiába fordította felre fejét, Leliának hallania kellett minden szót, s szíve lüktetett, tehát nem a szeretet? csak a kötelesség? a férjnek kötelessége neje iránt, az a kötelesség, amit a nő egy utszéli vandortól is megvárhat, csak is ez a kötelesség indította ferjét az előbbeni gyöngédségre, s meg sértetgni meri őt, meg ezt a szemébe mondja neki, neki, aki oly végtelenül boldogtalan, neki, aki most nala nélkül nem érezne semmit? Miért nem hagyják őt meghalni? S olyan különösen, annyi szemrehanyással éztek reá, a férfira, Lelia szeméi, hogy semmiképpen sem tudta ezt megmagyarázni. Egész lelki erejét össze kellett szednie hogy szólni tudjon:

— Nem kértem, nem mondtam, ne jöjjön ide egyedül, s hozzá ily időben? mi baja van? ne nézzen úgy, terjen magához. Azonnal itt lesznek a kastélyból; ha csendesen viseli magát, míg megyünk, mondok valamit. No legyen nyugodt, hallom már a lép teket, s ekkor már ki is nyitottak az ajtót s János kíváncsian, aggodalommal dugá be fejét.

Leliára meleg ruhát adtak, s férje besegette a kocsiba, engedelmeskedett most már, mint egy gyermek, hagyott magával tenni bármit.

— Pihenje ki magát Lelia, legyen nyugodt, holnapra minden kész lesz, meg ma rendeztet adok ki, hogy csomagoljanak. Önnek haza kell mennie, itt nem gyógyul meg soha, mai tette bizonyítja, hogy meg beteg.

Tudott a hangjának parancsolni, hidegen hangzottak a szavak, s a nő sem árult el semmi meglepetést; kit a halál torkából ra-

gadnak ki pillanatokkal azelőtt, nem hallhat semmi olyant, mi visszatetsző lenne neki.

Szótlanak maradtak aztán, biztos tudatával annak, hogy gyűlölik egymást, ültek a kocsiban s a dacz nem engedte ezuttal bánkodni őket.

A késő éjjeli óra daczára, egy pár cseléd kint lézengett. A kis béres gyerek kocsin után jött a kastélyba, a grófi párt hazahozni; azért keltek ki ágyaikból, ha netalán ezeknek szükségük lenne valamire, de a gróf egyiket sem szólította, maga segítette ki nejét, meggondolva, hogy a világ előtt mint férj és feleség ismeretesek. Karját nyújtá ennek s úgy vezette fel, a folyosók ajtai betevődtek utánuk. Itt már avatlatlan szem nem látta őket, hidegen, idegenül váltak el, a nő nem szólt. Bela mondott egyet-mást, hogy ez az utolsó este, hogy látják egymást, aztán idegenek lesznek megint, szabadok. S a nő szívére a kiltásba helyezett szabadság bilincseket vert, nem tudott mozdulni, nem tudott szóhoz jutni, nézte a ferjét, ki mereven meghajította magát s ment lesütött fővel szobái felé. Lelia szíveről pattanni érzé a pántokat, mi szóhoz nem engedte jutni. Mily különös! A férje a válasra a multkor is mennyire magánki-vül lett. Oh vajjon mire lehetne ezt magyarázni? Oh, ha remélni lehetne, ha szeretne, vajjon szeretne? S oly csodásan csillogtak a szép nő szeméi, utána akart futni az előre rohanónak, de nem tudott, csak ajkait hagyá el egy önkénytelen kiáltás:

— Bela! . . .

(Folytatása következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Sz. 2030—1897. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság köz iré teszi, hogy az Albina tak. és hitelintézet végrehajtatónak Múndreán Vasília és neje végrehajtatás szennedő elleni 22 frt 07 kr tőke követelés és jár. iranti végrehajtatási ügyében a gyulafehérvári kir. törvényszék kerületében a vizaknai járásbírósg területén lévő Örményiszékes község határára fekvő 1015 sz. tjkvben A + 295, 296, 748, 781, 2273, 4698, 4944, 4945 és az örményiszékesi 1016 sz. tjkvben A + 1925, 1962, 3104, 3105, 4705/1, 5214/1, az örményiszékesi 1017 sz. tjkvben A + 1055, 1056, 1205/1, 2635, továbbá a 303 sz. tjkvbe A + 640, 1911, 1972, 2210, 2436, 4629, 4631 és 5286, 5287, 5288 hr sz ingatlanokra az árverést 1177 forintban ez-nnel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1897. évi október hó 5-ik napjának d. e. 10 óraja Örményiszékes község-házánál leendő megtartása nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fognak adni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% készpénzben, vagy az 1881. 60. t.-ez. 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t.-ez. 170. §-a értelmében a banatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezésről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. bíróság mint tkvi hatóság.

Vizaknán, 1897. évi július hó 1-én.

Szentmiklósi József,

1222 1—1

kir. alj-bíró.

1879—1897. tkvi számhoz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A balázsfalvi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az Albina nagyszékesi tak. és hitelintézet végrehajtatónak Irimie György végrehajtatás szennedő ellen 153 frt 60 kr és jár iranti végrehajtatásos ügyében a tobáti 148 sz. tjkvben A + 1. r. 413, 414, 415. hr. sz. ingatlanára 425 frt; a 2. r. 605 hr. sz. 7 frt; a 3. r. 891, 892 hr. sz. 528 frt; a 4. r. 1068/1 hr. sz. 61 frt; az 5. r. 1222 hr. sz. 105 frt; a 6. r. 1479/5 hr. sz. 58 frt; és a 7. r. alatt foglalt 4402/508053 rész legelő-illetményre 90 frt megállapított kikiáltási ár-

ban a végrehajtási árverést elrendelte, s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1897. évi október hó 4-én d. e. 10 órákor Tóhat községében megrendelt nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adni.

Arverezni szándékozik kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. XL. t.-cz. 42. §-ban jelzett arfolyammal számított óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. bíróság telekkönyvi kiadóhivatala, Balázsfalván, 1897. évi augusztus hó 30-án.

Silbermann Mór,
tkvi kiadó.

1223 1-1

1533-897. tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság által a nagyenyedi kisegítő takarékpénztárnak Bihik Niculaj elleni végrehajtási ügyében végrehajtható kérelmére a végrehajtási árverés 100 frt tőke, ennek 1893. évi január hó 11. napjától járó 8% kamatai, 18 frt 70 kr per és végrehajtási már megállapított, valamint jellelgi 7 frt és még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Bihik Niculajnak az Intregáli 264 sz. tjkvben A + 1-4 r. sz. a. ingatlanaira 308 frt megállapított kikiáltási áron elrendeltetett.

Az árverés 1897. évi október hó 20-ik napján d. e. 10 órákor Intregald községben fog megtartatni.

Arverezni szándékozik, végrehajtható kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre valta után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 60 nap alatt, minden vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt, a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság mint tkvi hatóságnál és Intregald község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság, Nagy-Enyed, 1897. ápril hó 26-án.

Kir. bíró ur szabadságon:

Vincenti
kir. aljbíró.

1218 1-1

1546-897.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság által a nagyenyedi kisegítő takarékpénztárnak Márián Juon elleni végrehajtási ügyében végrehajtható kérelmére a végrehajtási árverés 200 frt tőke, ennek 1896. évi március hó 11-ik napjától járó 8% kamatai, 100 frt tőke, ennek 1893. március 7-től járó 8% kamata, 37 frt 5 kr már megállapított, valamint jellelgi 7 frt és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Marian Juonnak az Intregáli 93 sz. tjkvben A + 1-8, 10-12, 16-26 r. sz. alatti ingatlanaira 659 frt megállapított kikiáltási áron elrendeltetett.

Az árverés 1897. évi október hó 21-ik napján délelőtt 8 órákor Intregald községben fog megtartatni.

Arverezni szándékozik, végrehajtható kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre valta után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 60 nap alatt, minden vételári részlet után az áreres napjától 6% kamatokkal együtt, a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság mint telekkönyvi hatóságnál és Intregald község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság, Nagyenyeden, 1897. ápril 26-án.

Kir. bíró ur szabadságon:

Vincenti
kir. aljbíró.

1219 1-1

Az „Alsófehér varme-gyel Gazdasági Egyesület” tulajdonát kepező, a végherz-ai bérbirtokon lévő három kazal

lóher-széna

(60 szekér) eladó. Ajánlatok a gazdasági egyesület titkári hivatalához (Nagy-Enyed, Magyar-utca 31. szám) nyújtandók be folyó évi október hó 15-ig.

1220 1-3

Hegedűből
magánórákat ad
KEKEL JÓZSEF
IV éves tanító-növendék
Értekezhetni a kollégiumban.
1214 2-3

Sz. 2031-1897 tkvi

Árverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közbirró teszi, hogy Albina tak. és hitelintézet végrehajthatóknak Múndr-án Toma végrehajtást szenvedő elleni 13 frt 74 kr tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. törvényszék kerületében a vizaknai kir. járásbíró-ág területén lévő Örményszékes község határára fekvő 158 sz. tjkvben A + 1-6 rend. 1073, 1074, 1076, 1885, 1886, 2188 1, 2420, 4871, 4872, 6253 hr sz. valamint 173 sz. tjkvben A + 1-4 rend 1561 1, 2855 3, 4426 3, 2054 hr. sz. ingatlanokra az árverési 627 frtben ezenel megállapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1897. évi szeptember hó 30-ik napjának d. e. 10 órája a Örményszékes községében megrendelt nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adni.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. 60. t.-cz. 42 §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminisz-

teri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró mint tkvi hatóságtól. Vizaknan, 1897. évi július hó 1-en.

Szentmiklósi József,
kir. aljbíró.

1221 1-1

Vendéglő.

Alulirott Nagy-Enyeden, főtér 17-ik szám alatt levő jó forgalmu és teljesen berendezett vendéglői helyiségembe egy

borkimérőt

keresek. Akik ily üzlettel már foglalkoztak, előnyben részesülnek.

Van a helyiségben három ivó, egy lakószoba, egy konyha, a viszonyoknak megfelelő csinos tekepálya. Bővebben értekezhetni alulirottal

A helyiség azonnal elfoglalható.

1175 12-12

Incze István.

Ki iszik
Kathreiner-féle
Kneipp-maláta-kávét?

Ernyep be jó!

Mindenki a ki félti az egészségét és mégsem akar lemondani a kávé megszokott kellemes élvezetéről. Mert a Kathreiner-kávé hozzájárul által elvész az idegizgató bakkávének általánosan ismert és rendes használatnál annyira egészségrontó hatása.

Mindenki a kinek egészségét valami megrontotta. Különösen ideg- s gyomorbántalmakban szenvedőknél sok ezer esetben a legegészségesebb és a legkönnyebben megemészthető italnak bizonyult a tiszta Kathreiner-kávé.

Minden különösen jótékony hatással van a tápláló Kathreiner-kávé s a kik kellemes, enyhe íze miatt, úgy bakkávével keverve, mint tisztán nagyon szeretik.

Mindenki a ki a háztartásban takarékos, de izletes és a mellet egészséges kávéitalt mégsem akar magától megvonni. Takarékosági szempontból is ajánlható a Kathreiner-kávé, akár bakkávéval vegyítve, akár tisztán.

A Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávé valóban egészségi és családi kávé, a mely szemekben a legjobb malátából készül; a bakkávé kedvelt ízét a Kathreiner-féle gyártási mód adja meg neki, a mely a leghíresebb szaktekintélyektől elismerve, minden művelt államban tért hódított. Csak a Kathreiner-kávé egyesíti magában a bakkávé kellemesen ingerlő ízét és a maláta kávénak egészséges, orvosilag elismert és megerősített előnyeit.

Kérelem: Tévedések és megkárosodás kikerülése végett bevásárlás alkalmával tessék jól vigyázni az eredeti dobozra, a melyen ez a felírás van **Kathreiner**.

Az olyan csomagban, amelyen nincs rajta a Kathreiner név, hamisított kávé van.

9-12 999.

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Tisztelettel értesítjük az építő közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztricsány Lajos** urhoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

ROMAN és PORTLAND CZEMENTET

küldtünk. A beocsini cement legjobbnak bizonyult minden gyártmány felett. Bizományosunk bármely allomásra a fentebbi beocsini gyártmányokból legolesőbban szállít bármekkora mennyiséget.

Tisztelettel
BEOCSINI CZEMENT UNIÓ.

Ajánlom minden háztartás-hoz, különösen üzletek, pin-czék, raktarokhoz és csator-nákhoz biztos, mérég nélküli

egérirtó

szereimet; az eredményért szavatolok, ellenben a pénz vissza-adaték.

Raktár: **Bisztricsány Lajos** urnál Nagy-Enyeden.

Malárcsik G.
S-A. Ujhely.

Van szerenesék tudatni, hogy Nagy-Enyeden **Bisztricsány Lajos** urnál **GYÁRI RAKTÁRT** allítottunk fel, hol nádszövetet és gyékényeket mindig a legjutányosabban lehet beszerezni.

Teljes tisztelettel:
Erdélyi gyékény- és nádszövet-gyár.

Van szerenesem a magtermelő bírtokos urakkal tudatni, hogy **kézi heremag-szítáimat** nagys. **dr. Szaniszló Albert** tanár ur **szakszerű utasítása** szerint javítottam, melyek ezen újítás következtében a **legjobbakknak bizonyul-tak, a legkisebb arankaszemet** és egyéb terményekből is minden idegen **magvat, gyomot** kiválasztanak; nagyobb és kisebb szemű heremagvakhoz szítáim 1, 2, 3, 4. számú lyukkal vannak ellátva; a szíták igen szilárdan, **horgany-lemezből** vannak készítve. Hogy a vevő közönség kényelmesen beszerezhesse ezen hasznos cikket e vidék részere. **Bisztricsány Lajos** urnál bizományi raktárt allítottam fel, ki is **darabját 5 frton** adja el. Meg vagyok győződve, hogy e kiténo mag-rostak rövid idő múlva **egy magtermelőnél sem fognak hiányozni.** Továbbá **sodronyfonataimat** minden meretben, és **kerti butorai-mat** szinten ajánlom; ezek is **Bisztricsány Lajos** urnál rendelhetők meg.

Tisztelettel
Felsőmagyarországi első fa- és vassodronyáru-gyár.
DELEVÁL G. E.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinek ajánlok. Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről szavatolok, ellenben a pénzt teljesen visszaadom. **Friss caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdi-niát és orosz halakat** jutányosan ajánlok.

Teljes tisztelettel
Bisztricsány Lajos.

1028 29-52

Friss szekely turó es kaskaval mindig kapható.

Zacherlin**hatása bámuatos! Felümulhatatlanul öl!**

biztosan és gyorsan mindennemű kártékony rovarokat, s ezért, mint a maga nemében a világon páratlan szer, híressé és milliók által keresetté lett. Ismertető jelei: 1. A lepecsételt üveg. 2. A „Zacherl” név.

Kapható a következő czégeknel:

Nagy-Enyeden: Bisztricsány Lajos.
" Cirner J. József.
" Winkler János

Gyulafehérvárt: Fingerhut Jakab.
" Fröhlich Gyula.
" Jakabffy Albert.
" Szentgyörgy Mór.
" Wallentin L.

Abrudbánya: Molnár Árpád.
Maros-Ujvár: Virág Tamás
" Mendel Izidor.

Gyulafehérvárt: Mészöly E. gyógyszerésznél

1043 -10